

ράγιο και την πεποίθηση που νοιώθουν μέσα τους της λαϊκής γλώσσας οι όπαδοί.

Αν αυτό το κουράγιο κλείνει μέσα του και την αναγκαία σταθερότητα, μπορεί με δικίο του ο Έλληνας λαός να ελπίζει, πως σε όχι μακρυνό καιρό θα ποχτήσει κι αυτός καθώς οι άλλοι λαοί της Ευρώπης, μια πραγματικά νεότερη και Έθνική γραφομένη γλώσσα.

(Μετάφρ. Ν. Γ.)

ALBERT THUMB

ΕΕΝΟΣ

Αφιερώνεται στο Σπήλιο Παθαγιάννη που εύρισκείται στην Κέρκυρα.

— Ξένο πώς είναι ο τόπος σου και πιδ 'ναι τ'νομά σου;
— Κι αν είμαι ακόμα σ'ένειρο, ξένος: εγώ δεν είμαι. Βλέπω γαλάζια άκρογιαλιά κ' έλληες λιγνούφασμένες, βλέπω και κάστρο, στο γιαλί να πέφτη του πελάγου.
— Μα σε πιδ κάβον άραξε το τρεχαντηρι πούρθεε;
— Το πνίγει του νησιού το ρως' μη κάλλιο έσύ προσόδα, Δείξε μου πούναι οι κήποι σας, πούν' τα χρυσά τα μηλα. Και μη μου πης για τις χαλκές του θείου Αλκίνοου σκύλλες, Μα κρέτησε του περβολίου το φύλακα για νάμπω Και κει σου λέω πως λέγομαι και πως στον τόπο ήρθα. Κ' έπειτα, δείξε μου, ω καλή, τις άγασμένες στρατες, Παύ ο Σολωμός συνήθαγε ν' ακολουθή τα βράδια.

ΑΙΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΚΑΛΗ ΠΑΤΡΙΔΑ!

Το περσινό Πάσχα ήμουν στο Βερολίνο. Εκεί στη βορεινή εκείνη χώρα, όση γλύκα κι όμορφα άφάνταστη έχουν τα Χριστούγεννα, τόσο άχαρη περνάει ή Λαμπρή. Η άδιάκοπη, μονότονη βροχή, ό συννεφιασμένος ούρανος, φέρνει ζωηρότερη την ένθύμηση της γλυκύτατης πατρίδας, με τις ήλιολουμένες ήμέρες και την τρελλή χαρά της Πασχαλιάς. Μ' όλο το μελαγχολικό καιρό, λαχτάρα ένοιωθα στην καρδιά μου και πόθο για ξεφάντωμα. Βρήκα πρόθυμη τή συντροφία μου—έφτά λεβεντόπουλα με χρυσή έλληνική καρδιά— να πύμε σε μία μπουραρία και να γιορτάσουμε τή μεγάλη πανήγυρη.

Το βράδυ, όχτώ ή όφρα, βρεθήκαμε στο συμφωνημένο μέρος. Όλη ή σάλα της μπουραρίας γεμάτη

κόσμο, άνθρωποι από κάθε τάξη κοινωνική διασκεδάζουν, στ' άληθινά έξω καρδιά, τραγουδούν, γελούν, συνοδεύουν τους άλλεγρους σκοπούς της μουσικής, άλλος με τραγούδια, άλλος χτυπώντας τα ποτήρια ρυθμικά, όλοι μαζί, νέοι, γέροι, γυναίκες, παιδιά. Ήμεις, όπως είχαμε συμφωνήσει, κλειστήκαμε σ' ένα από τα ιδιαίτερα σαλονάκια της μπουραρίας και διατάξαμε—έξαιρεση χάριν της έορτής—κρασί, και άφου ζητήσαμε άδεια από το διευθυντή να κάμουμε κάθε ζωηρότητα, ριχτήκαμε σ' ένα τρελλό χαροκόπημα. Κάθε ξένο τραγουδι άπαγορεύτηκε άυστηρά, και δεν άντηχούσαν εκεί μέσα παρά τραγούδια της πατρίδας, ό,τι μάς θύμιζε τ' άγαπημένα. Χαρά είχε πλημμυρήσει στα στήθη μας, τα μάτια έλαμπαν. Τα ποτήρια γέμιζαν και σ' ένα τσογγκρίσμα ποτηριών

— Χριστός άνέστη, παιδιά.
— Καλή πατρίδα.

Άπκνω στή χαρά, το άληθινό ξεφάντωμα, με μιας σηκωθήκαμε όλοι, κι από τα βήθη της καρδιάς λές κ' έβγαινεν, άντήχησε

— Χριστός άνέστη εκ νεκρών....

Το τροπάρι—τραγουδι αιώνιο που θυμίζει πατρίδα φωτολουσμένη, άνοιξη, λιθάρι, φύλλα κι άνθη λεμονιάς και πασιαλιάς κλωνάρι, τραγουδι θρησκευτικό και πατριωτικό που φέρνει στην ένθύμηση τα περασμένα, την άγάπη της μητέρας, τή χαρά την παιδική, κάποια άγάπη μυστική, όλα όσα κάνουν την εύτυχία το τραγουδι άντηχούσε τώρα παναρμόνιο, ζωηρό, πεταχτό, λές κ' ήθελε να σκίσει βουνά και θάλασσες και να φτάση εκεί κάτω, φίλημα γλυκύτατο στ' άγαπημένα.

Η πόρτα άνοιξε με κάποια όρμη κ' έφάνη κάποιος κύριος ψηλός, όμορφος, καλοντυμένος, με γένεια άσπρόμαυρα, με κάτι μαύρα μάτια επιθήβολα που έβλεπε να τρεμοσταλάζουν δάκρυα. Είδος που μπήκε, στάθηκε σά δειλιασμένος. Έπειτα

— Να με συμπαθήτε, είπε με κάτι έλληνικά ξενόλαλα, μα που φανέρωναν κάποιο πόνο. Να με συμπαθήτε. Σας άκουσα και πήρα θάρρος νάρθω. Είμαι κ' εγώ πατριώτης σας.

Στάθηκε. Σά να ζητούσε κάτι, να προσπαθούσε κάτι να θυμηθ. Έπειτα με όρμη παράξενη άρχισε να μιλή γοργά, παθητικά, άνακατεύοντας έλληνικά και γερμανικά στην άρχή, έπειτα όλο γερμανικά.

— Να με συμπαθήτε. Είμαι κ' εγώ πατριώτης, μα λείπω χρόνια πια, χρόνια πολλά από την πα-

τρίδα. Τή γλώσσα μας τή γλυκειά την έβγαλα, και από νου μου δύσκολα, πολύ δύσκολα ξαναρχονσαι οι λέξεις της. Θέλω να μιλήσω μα δε δύναμαι. Άκουσα που τραγουδούσατε και μου θυμίσατε την πατρίδα. Είκοσι χρόνων την άφησα και πάτητα τα πενήντα πέντε. Τριάντα πέντε χρόνια δεν είδα πατριώτη κανένα, ξένος στους ξένους. Και τώρα νοιώθω στην ψυχή μου κάτι που με σφάζει. Μα, να με συμπαθήτε, σας βαραίνω με την πύρα μου και σας χαλώ τή χαρά...

— Όχι, κύριε, μιλήσατε.

— Ω και! Πολλά χρόνια. Ήμουν είκοσι χρόνων όταν άφησα την πατρίδα μου. Κάποια άνεμοζαλη που σάρωσε τα βιος μου μ' έρριξε στα ξένα. Γυρίζοντας από τόπο σε τόπο καταστάλαξα σε μια Γερμανική πόλη κοντά στα Ρωσικά σύνορα, κ' έπιασα δουλειά. Τους πρώτους μήνες—μα δεν πήγαινε ή δουλειά μου μπροστά—τους πρώτους μήνες λαχταρούσα για την πατρίδα. Είχα αφήσει εκεί κάτω μάνα κι αδερφή κ' ή ένθύμησή τους μ' έκαμε να πονώ. Μα ήταν άνάγκη να δουλέψω και για κείνες και για μένα και να γυρίσω ύστερα κοντά τους εύτυχισμένος. Ω, με τί λαχτάρα τότε, τον πρώτο καιρό, κλείνοντας το μαγαζί μου το βράδυ πήγαινα στο σπίτι και γονατίζοντας μπρός στο μικρό εικόνισμα της Παναγίας, έλεγα με πόθο χριστιανού και πατριώτη όσα τροπάρια είχα μάθει μικρός. Έπειτα με λαχτάρα διάβαζα κάτι βιβλία που είχα μαζί μου πάνω. Θαρρούσα πως εκείνα με ξαναφέρναν για λίγη ώρα εκεί κάτω, εκείνα κρατούσαν στα βήθη της καρδιάς κάποιο ρως άκοίμητο.

Σιγά-σιγά ή δουλειά μπήκε στο δρόμο της, τα κέρδη μεγάλωναν, και τώρα, το βράδυ δε μπορούσα να διαβάσω, μόλις την προσευχή έκανα. Μα είχα τάξει να μην αφήσω εκείνα που με κρατούσαν δεμένο στην ένθύμηση της πατρίδας. Η μητέρα μου γραψε να φροντίσω να γυρίσω σύντομα, κ' εγώ είχα κατά νου μόλις που νοιώσω να χω μικρή κατάσταση να φύγω. Και τα χρόνια περνούσαν κ' ή δουλειά πήρε δρόμο που δεν περίμενα, το μαγαζί μου έγεινε το πρώτο στο μέρος εκείνο, και τα κέρδη ήρθανα. Έστειλα κάτω και καλοπάντρεψα την αδερφή μου. Μα τότε άργα και που μου περνούσε ή ιδέα να κατέβω. Έχω καιρό, έλεγα, που ν' αφήσω τώρα τέτοια τύχη; Όταν γυρίζα το βράδυ στο σπίτι άποσταμένος, δεν είχα καιρό να κάμω προσευχή, είχα σιγά-σιγά ξεσυνήθισει να λέγω τα τροπάρια. Ως

πίνη κρασί και να τρώη γόρτα και να μη χάνη σιγά-σιγά καθολοκληρία τή δύναμή του. Μα ο Κλεόδημος, ενώ συνάμα χαμογελούσε, μου είπε:

— Τί λές, Τυχιάδη, σου φαίνεται ότι είναι άπίστευτο το να γίνεται από τα τέτοια κάποια ωφέλεια στις άρρώστιες;

— Βεβαίωτατα, του είπα, εζόν αν είμαι τόσο βλάκας που να πιστέσω, ότι τα απόζω και που δεν έχουνε να κάνουν τίποτε με τα από μέσα, που γεννούν τις άρρώστιες, ενεργούν με ζόρνια, καθώς λέτε, και μάγια και φέρνουν τή γιατριά, όταν τα βάνουν άπάνου. Κι αυτό δεν μπορεί να γίνη, μήτ' αν τυλίξη κανέναν στο τομάρι του λιονταριού της Νεμέας δεκάξη ολάκερες νυφίτσες: εγώ τουλάχιστο είδα το ίδιο το λιοντάρι, πολλές φορές να κοιτάζει από τους πόνους μέσα σ' ολάκερο το τομάρι του.

— Έπειδή είσαι πολύ άμαθος, είπεν ο Δεινόμαχος, και δε νοιάστηκες ποτέ να μάθης με ποιόν τρόπο ωφέλουν τα τέτοια όταν τα μεταχειρίζονται στις άρρώστιες; και θαρρώ πως δε θα παραδεχτής μήτε αυτά τα έλοσάνερα, ότι δηλαδή κόβονται οι θέρμες και γητέβονται τα φίδια και γιατρέβονται τα βουδώνια και τ'άλλα που κάνουν πια κ' οι γρηές. Κι αν γίνονται όλα κείνα, γιατί τάχα να μην παραδεχτής ότι κι αυτά που λέμε γίνονται με παρόμοιο τρόπο;

— Δέ συμπεραίνεις σωστά, του είπα, και καρρώνεις, καθώς λίνε, το καρφί στο καρφί: γιατί μήτε αυτά που λές είναι φανερά ότι γίνονται με τέτοια δύναμη. Λοιπόν αν δε με πείσης προητέρα με άπόδειξη, ότι είναι φυσικό να γίνονται τα τέτοια, έπειδή οι θέρμες και τα πρηξίματα ροβούνται λόγω θεοτικά ή ζόρνια βάρβαρα και γι αυτό φέβγουν από τα βουδώνια, γρητών παραμύθια ή άνακ άκόμη τα λεγόμενά σου.

— Έστ' μου φαίνεσαι, είπεν ο Δεινόμαχος, ότι λέγοντας τα τέτοια πιστέβεις πως δεν υπάρχουνε μήτε θεοί, άφου δεν παραδέξασαι ότι μπορεί να γίνη γιατριά με τα θεοτικά λόγια.

— Αυτό, του άπάντησα εγώ, να μην το λές, άγαπητέ μου: γιατί δεν έμποδίζεις τίποτε, ενώ ύπάρχουνε θεοί να είναι όμοιος φέματα τα τέτοια. Έγώ βέβαια και τους θεούς σέβουμαι και τις γιατρίες τους βλέπω και όσα καλά κάνουνε γιατρέβοντας τους άρρωστους με φάρμακα και με τή γιατριά κ' ή ιδιος ο Άσκληπιός τουλάχιστο και τα παιδιά του γιατρέβαν τους άρρωστους βάνοντας καταπραύντικά φάρμακα κι όχι τυλίγοντας λιοντάρια και νυφίτσες.

— Άστ' τον αυτόν, είπεν ο Ίωνας, κ' εγώ θα

σας δηγηθώ κάτι θαμαστό. Ήμουν παιδάκι ως δεκαπέντε χρόνων άπάνου-κάτου, όταν μια μέρα ήρθε κάποιος φέρνοντας είδηση στον πατέρα μου, ότι ο Μίδαξ ο άμπελουργός, δυνατός ως προς τ'άλλα δούλος κ' εργατικός, κείτεται δαγκωμένος κοντά το μεσημέρι από όχιά και με σαπισμένο πια το πόδι: γιατί εκεί που έδνε τα κλήματα και τα τούλιγε στα παλούκια, άφου σύρθηκε κρυφά το ριδι τότε δάγκασε στο μεγάλο δάχτυλο, και ότι το ριδι πρόφτασε και τρύπωσε άμέσως στη ροιλία του, μη εκείνος μούγκριζε γιατί τέλειωνε από τους πόνους. Αυτό λοιπόν με έλεγε και βλέπαμε τον ίδιο το Μίδα να τότε φέρνουν οι συντρόφοι του άπάνου σ' ένα σακυνί, πρησμένον ολάκερο, μελιανισμένο, σάπιο και μόνο που άνασκαινε λίγο. Κ' επειδή λυπόταν ο πατέρας κάποιος από τους φίλους που ήσαν εκεί μπροστά είπε: «Μή στενοχωριέσαι, γιατί εγώ θα σταίλω να φωνάξω ένα Βαβυλώνιον από τους Χαλδαίους, καθώς λίνε, που θα γιατρέψη τον άνθρωπό σου». Και να μην, τα πολυλογώ, ήρθεν ο Βαβυλώνιος και γιατρέψε το Μίδα βγάνοντας το φαρμάκι με κάποιο ζόρμι κι άκόμη άφου το κρέμασε στο ποδάρι μια πέτρα που την έκαψε από κόλινα πεθωμένης παρθένας. Και ύστες αυτό να μην είναι και σπουδαίο, αν και ο Μίδαξ άφου ήρθεν ο ίδιος